

By PLAAITS 3 3 3 3 3
DU MYN HART, HET 3
Em ut... CHT... E-AND... DE
Em6 WBB... DE... Bm BO... HEN... H...

MARIANS OYSSSEE

Ter herinnering aan Marian de Garriga

HENRI PATRIK & HELEN STAAL

9 T... S... - J... A... - S... - D... S... K... B... EN

Woord van de auteur

Het verhaal over deze roman begon in 2009, toen ik op een boekenbeurs in Nederland Ellen Boekelaar ontmoette. Zij was toneelschrijfster, maar zocht geen inspiratie in de uitgestalde boeken maar keek uit naar een misdaadauteur. Uit *haar* mond hoorde ik voor het eerst in mijn leven de naam Marian de Garriga. Vijf minuten later wist ik dat Marian een bekende Nederlandse componiste was die in 2000 in Thailand was vermoord en dat een landgenoot voor die moord opgepakt, tot vijftien jaar veroordeeld en na acht jaar weer vrijgelaten was.

Als thrillerauteur kreeg ik meteen belangstelling, vooral toen Ellen me verraadde dat deze veroordeelde landgenoot nog altijd beweerde onschuldig te zijn en daarom een boek wilde publiceren waarin hij zijn eigen versie van het verhaal uit de doeken deed.

Deze jonge vrouw was met hem beginnen corresponderen toen hij nog in de gevangenis zat, in het kader van haar project een toneelstuk over Marian de Garriga te schrijven. Toen BJ na zijn vrijlating eerst naar Nederland moest alvorens weer naar zijn familie te mogen, had ze hem kort op de luchthaven in Schiphol ontmoet.

Opeens kon of wilde Ellen geen tijd meer aan zijn verhaal besteden. Te weinig investeerders, of kreeg ze twijfels over zijn eerlijkheid? Hoe dan ook, ze zocht iemand die het van haar zou overnemen. Zo begon voor mij een ongelofelijk avontuur dat ondertussen al vijf jaar duurt.

Eerst interviewde ik de mij onbekende BJ gedurende meer

dan een jaar. Aanvankelijk geloofde ik hem, want hij sprak met heel veel passie over zijn onschuld. Toch bleef ik voorzichtig en maakte een akkoord: *zodra ik zou ontdekken dat hij onwaarheden vertelde, was onze samenwerking afgelopen en stond het me vrij de ondertussen verkregen informatie naar eigen goeddunken te gebruiken.*

BJ probeerde me te manipuleren. Terwijl mijn belangstelling vooral uitging naar de omstandigheden die tot Marians dood hadden geleid, probeerde hij me een andere richting in te sturen. Heel snel begreep ik dat hij geen verklaring zocht voor wat hem overkomen was, dat hij ook geen belangstelling had voor mijn zoektocht naar potentiële moordenaars die hij tijdens het onderzoek en tijdens het interview zelf had aangewezen en dat het hem onverschillig liet als de mensen in zijn schuld bleven geloven. Nee, hij wilde een gevangenisboek waarin hij de heldenrol speelde. De beproevingen van BJ de onschuldige veroordeelde tussen brutale criminelen en hoe hij zich met zijn harde vuisten liet respecteren. Twee bekende Nederlanders die in Thailand lange gevangenisstraffen hadden uitgezeten en nadien hun belevenissen in boekvorm hadden gepubliceerd, hebben BJ waarschijnlijk geïnspireerd om ook een boek uit te brengen. Hij zocht een manier om geld te verdienen, niet om zijn onschuld te bewijzen. Hij kon het zelf niet, dus zocht hij een neger.

Toen ik echter zijn ware motieven kende, voelde ik me van mijn morele verplichting bevrijd en heb ik het resultaat van mijn enquête gepubliceerd in “Dodelijk paradijs”.

Toentertijd was Marian de Garriga een mysterie voor mij, en ik wist alleen wat anderen over haar kwijt wilden, zoals BJ's uiterst negatieve en respectloze uitlatingen; hij haatte deze vrouw. Een aantal kennissen uit Marians zakenleven wilden vooral *mijn* informatie maar wilden niets teruggeven. Behalve één persoon die me geholpen heeft voor zover hij dat mocht, gebonden door professionele verplichtingen.

Zo bleef ik in de duisternis rondlopen tot april 2013. Toen ontving ik een mysterieus e-mailtje van een pittige jongedame van negenenzeventig. Helen Staal, een vriendin van Marian.

Ik was aan de voorbereiding bezig van een nieuwe roman, maar na mijn eerste kennismaking met Helen, twijfelde ik geen moment. Ik moest Marians levensverhaal schrijven.

Ik beschouwde Helens e-mailtje als een hulpgeroep. Een

vrouw die wilde begrijpen, een drang die met het voorbij gaan van de jaren alsmaar dringender was geworden.

Helen Staal wist niet wat er was gebeurd in Thailand, en het zat haar dwars dat ze geen afscheid had kunnen nemen. Ze probeerde met de nabestaanden contact op te nemen, maar alle instanties sloegen de deur voor haar neus dicht.

Toen Helen eindelijk mijn boek in handen kreeg waarin ik, na analyse van gerechtsdocumenten, politierapport, getuigenissen en interview met BJ, objectief de omstandigheden van Marians dood uit de doeken had gedaan, voelde ze de behoefte meer te weten.

Sinds meer dan een jaar zijn we bijna dagelijks met elkaar in contact. We zijn vrienden geworden. Zonder haar zou ik dit verhaal nooit hebben kunnen schrijven.

Na korte tijd begreep ik echter dat Marian en Helen twee uitzonderlijke personen zijn en dat er een leven lang een diepe verbondenheid tussen hen heeft bestaan. Dus moest ook Helens leven aan bod komen.

Zonder deze uitzonderlijke ontmoeting en internet vriendschap, zou ik nooit ‘Marians odyssee’ hebben kunnen schrijven. Daarom beschouw ik haar als coauteur, want zij heeft er met een streng oog op toegezien dat wat ik schreef met de waarheid strookte en dat wat ik moest verzinnen, zo waarschijnlijk mogelijk was.

‘Marians odyssee’ is uiteindelijk het verhaal van twee uitzonderlijke vrouwen, de ene beroemd, de andere anoniem, en van een vriendschap die begint in 1956 en abrupt eindigt in 2000.

Met deze story kan Helen Staal eindelijk afscheid nemen van haar vriendin en het boek dichtdoen. “Closure” noemt ze dat zelf. Haar medewerking aan deze roman is haar contributie aan het verder leven van een vrouw die het niet heeft verdiend dat men haar voor eeuwig wilde begraven.

28 april, 2014

Henri Patrik

Proloog

Het was een ochtend zoals elke andere ochtend. Niets wees erop dat de nieuwe dag anders zou verlopen als die van gisteren. Het gesjirp van vogels en hun getokkel tegen het glas van de schuifdeuren klonk me bekend in de oren en een vluchtige blik op de wekker vertelde me ook niets nieuw. Steeds weer dezelfde geluiden, zoals elke ochtend.

Vijf uur.

Klaar voor de routine.

Ik stond op, verzorgde mijn toilet en trok een spijkerbroek aan met groen topje. Daarna stapte ik de keuken binnen, zette een ketel water op het fornuis en ging de krant ophalen uit de bus aan mijn deur. Zoals gewoonlijk zwierven mijn blikken over het strand dat zo'n vijf meter verder begon. De rooskleurige hemel werd langzamerhand verdrongen door de aan de horizon opkomende goudkleurige cirkel, wier alsmaar heller wordende geelkleurige stralen op de glinsterende wateroppervlakte van het *Rotorua-meer* weerkaatsten en daarop een wisselend mozaïek schilderden bestaande uit ondefinieerbare vormen. Ergens in het midden van dit glinsterende kleurentapijt ontwaarde ik de grauwe omtrekken van *Mokoia*, een klein vulkanisch eilandje in het kratermeer, dat oorspronkelijk bekend stond als *Te*

Moti-tapu-a-Timirau. Mijn ogen gleden verder naar rechts waar ik de dertien kraters van de *Taramera Mountain* wist. Het uitbundig gekwaak van de ontwakende eenden die speels over het water scheerden, brachten me onbewust aan het lachen. Ik zag ook enige zwarte zwanen die als Vikingschepen over het water gleden. Deze vogels kreeg ik in het voorjaar geregeld op bezoek en als ik de deur open liet staan, kwamen ze onbevreesd door de zonnekamer om de eethoek gewaggeld om in de keuken bij het aanrecht luidruchtig kwakend hun ontbijt op te eisen.

Aan de overkant zag ik een rookpluim opstijgen boven *White Island*, de levende vulkaan die onlangs nog heel tekeer was gegaan.

Ik slaakte een lichte zucht, draaide me om en zag op dat moment de grote plastic zak naast de deur staan die mijn Hollandse buurman had neergezet. Hij luisterde altijd naar Radio Nederland Wereldomroep en verzamelde op het internet gegevens over Nederland. Geregeld vond ik dan een volle plastic zak voor de deur met print-outs van berichten die meerdere weken overbrugden.

Ik pakte de buidel op en ging naar de keuken waar het water aan het koken was. Tijd voor koffie. Ik ben altijd een grote koffieleut geweest en zonder dat zwarte vocht krijg ik last van ontwenningverschijnselen begeleid van zware hoofdpijn. Achteloos wierp ik krant en plastic zak op de tafel en ging koffie zetten aan het aanrecht.

Nadat ik een paar sneetjes geroosterd brood met boter en bessenjam had besmeerd, ging ik aan de hoek van de tafel zitten.

Eerst nam ik de krant door. Zelden vond ik er iets interessants in, maar het was sinds jaren een gewoonte. Het behoorde tot mijn ochtendritueel. Vervolgens opende ik de zak en legde de afdrukken naast mij. Eerst een flinke slok koffie waar ik het brood mee doorspoelde. Vervolgens overvloog ik de vellen papier, op zoek naar

iets interessants. Meestal las ik alleen de headlines. Ook deze keer ontdekte ik niets van belang.

Totdat ik de afdruk van 20 juni las.

Het eerste bericht vertelde me niets, maar bij het tweede hield ik de adem in.

‘Moord op Nederlandse vrouw in Thailand,’ las ik luid. Ik zette langzaam de mok voor mij op het tafelblad en concentreerde me vol op het bericht.

De politie van Thailand heeft een 35-jarige Nederlander gearresteerd, die verdacht wordt van moord op een 65-jarige vrouw uit Haarlem. Het slachtoffer is gewurgd aangetroffen in een vakantiebungalow op het zuidelijke eilandje Koh Samui. De verdachte woont al enkele jaren in Thailand. Hij werd opgepakt omdat hij geld had opgenomen van de rekening van de vrouw. Zij kwam al jaren achtereen in Thailand en wilde zich daar vestigen. Het slachtoffer was in de Nederlandse reclamewereld bekend als componiste van spots voor radio- en tv-commercials.

Ik was niet in staat mij te bewegen, zat daar als versteend. ‘Dat kan niet,’ fluisterde ik, en ik herhaalde dat enkele keren. Amper drie jaar geleden had ik mijn lieve Jan verloren. Toen voelde ik me net zo verslagen. Hoewel ik de verschijnselen kende, bewoog ik niet meer. Waarschijnlijk shock. Mijn ogen gleden andermaal over de weinige regels tekst.

Geen foto’s, geen details. Geen namen.

Maar voor mij hoefde dat ook niet.

Ik weet niet hoelang ik daar zo zat, maar op een gegeven moment bedacht ik dat ik maar even naar de apotheek moest gaan. Ik voelde me niet goed, had een

kalmeringsmiddel nodig.

Als in trance wandelde ik naar het dorp, een vrij lange weg van zo'n half uur langs huizen met tuinen aan kant en aan de andere een grasberm. Als een automaat stak ik het voetbalveld over, verkortte zo de afstand en marcheerde even later op het bruggetje over de *Ngongotaba Stream*. Voor de derde zaak bleef ik enige seconden hijgend staan. Dan ging ik naar binnen.

'Ik heb een kalmeringsmiddel nodig,' mompelde ik.

De apotheker monsterde me even met gefronste wenkbrauwen en schudde zijn hoofd. 'Nee. Je kunt maar beter naar de dokter gaan,' besliste hij. 'Ik stuur Ella wel met je mee.' Zijn woorden drongen vaag tot me door en ik volgde gedwee Ella. Later vertelde die mij dat ik er lijkbleek had uitgezien.

Toen we een volle wachtkamer binnenstapten, werd ik zonder dat er een woord werd gesproken naar mijn huisarts geleid. Sam schoof direct een stoel naar me toe en hielp me te gaan zitten. Ik weet niet meer wat ik toen heb gebazeld, maar ik neem aan dat ik hem heb verteld welke schok ik te verduren kreeg.

'Ik geef je geen medicijn,' zei hij verontschuldigend, en hij haalde zijn schouders op. 'Dat helpt weinig tegen een emotionele schok. Je hebt iets anders nodig.'

Hij liet thee brengen. Typisch Engels, want thee leek in dergelijke panieksituaties een wondermiddel te zijn.

'Medicatie is in jouw geval nutteloos, Helen, je hebt een zielenknijper nodig.' Een hulpverlener voor geestelijke zorg, dacht ik me nog.

De thee had inderdaad een kalmerend effect en ik vond de weg naar mezelf terug. Er zat me niets anders op dan de lange terugweg aan te vatten.

Twee dagen later kreeg ik het bezoek van de zielenknijper die ik al vergeten was. De man kwam speciaal van *Tauranga*. Een Hollander die op Nieuw

Zeeland was opgegroeid, dus spraken we Engels.

Hoewel ik de shock enigszins te boven was gekomen, had ik de twee laatste nachten weinig geslapen. In de spiegel herkende ik nauwelijks mezelf. Normaal ben ik ijjig koel in moeilijke situaties. Zelfs toen Jan overleed hield ik me sterk.

Ik reikte de zielenknijper het artikel dat me zo van streek had gebracht.

Hij las het en keek me enige momenten woordloos aan. Zijn voorhoofd fronste in meerdere diepe groeven. ‘Er staan geen namen bij,’ zei hij.

‘Dat hoeft ook niet,’ antwoordde ik kort. ‘Ik weet dat “zij” het is. Het eiland is zeer klein en de beschrijving van het slachtoffer volstaat. Ik weet dat ze ginder ging leven. Vijfenzestigjarige dame uit Haarlem, bekend als componiste van reclamedeuntjes voor radio en tv. Zij was uniek in haar vak, dus geen twijfel mogelijk.’

‘Betekende ze zoveel voor jou?’ vroeg hij zacht.

‘Ze was mijn beste vriendin, begrijp je?’

‘Maar hoe heet die dame?’

‘Marian,’ zuchtte ik. ‘Marian de Garriga.’

1

Schiphol, 1956.

Marian stapte met een zwierige pas door de poort en marcheerde als *Alice in Wonderland* over het parkeerterrein, haar hoofd gehuld in virtuele wolken. Ze had het weer eens gedaan. Eigenlijk was ze nog twee jaar te jong, maar ze had het aangedurfd om voor deze post te solliciteren. Zonder problemen had ze de proeven doorstaan en de interviewers met veel charme weten te overtuigen. Ze kon goed praten, en ze was intelligent. Niettemin had ze tot voor kort nooit geloofd dat ze aangenomen zou worden.

Gewonnen, dacht ze. Met durf had ze ook haar vorige baan gekregen. “Het moeilijkste is binnen geraken,” placht ze te zeggen. “Daarna vraagt niemand wat je voordien hebt gedaan. Zolang je je chefs tevredenheid verschaft.”

Een deuntje neuriënd sloeg ze de hoek om en betrad ze het grauwe gebouw dat twee verdiepingen hoog was. Met grote passen vloog ze door de bijna verlaten hol klinkende ruimte en stapte ze licht hijgend het meldingskantoor binnen.

De vrouw aan de balie keek op en trok een streng gezicht. ‘Je bent laat, juffrouw Jansen,’ zei ze op berispende toon.

‘Ik heb mijn bus gemist,’ verontschuldigde Marian zich

en toonde haar voordeligste glimlach. Geen goed begin, dacht ze bij zich zelf.

‘Juffrouw Jansen, we hebben ontdekt dat je voor Joop Geesink hebt gewerkt als euh...PR.’

‘Ja, dat heb ik ook aangegeven,’ verbeterde Marian. ‘Is daar iets mis mee?’

‘Nee. We willen alleen weten of u er iets voor voelt om PR-opdrachten uit te voeren voor de KLM?’

Marian trok een vragend gezicht. Wellicht een misverstand, dacht ze eerst. Ze was een cursist, wist niets over de werking van de Koninklijke Luchtvaartmaatschappij, en ze was hier voor de opleiding. Daarna zou ze vliegen, wilde ze vliegen.

‘Ik ben een cursist,’ zei ze aarzelend.

‘Nou en? Het ene hoeft het andere niet uit te sluiten,’ antwoordde de stewardess en ze haalde licht haar schouders op.

‘Als u denkt,’ meende Marian. ‘U kunt op me rekenen.’

‘Gaat u nu maar naar het leslokaal. U hoort nog wel van ons.’ Daarmee leek het onderhoud afgelopen en Marian haastte zich naar buiten.

Terwijl ze de trappen opliep, dacht ze opnieuw aan haar geluk. Ze kon wel jubelen van vreugde. Ze was nog niet eens met de cursus begonnen en ze kreeg al een opdracht. Dat beloofde voor de toekomst. De KLM was het beste wat haar kon overkomen want ze had dringend deze baan nodig. Bij Geesink had ze zich weliswaar goed gevoeld, maar ze verwachtte meer van haar toekomst, ook al behandelde Joop haar als een geadopteerde dochter. Daarom wellicht had ze zich bij hem steeds als een gekooid vogeltje gevoeld. Ze zocht zelfstandigheid, zonder precies te weten hoe ze dat zou kunnen verwezenlijken.

Eenentwintig jaar, dacht ze.

Niet alles in haar jonge leven was verlopen zoals ze dat had gewenst. Maar waarom zich nu nog beklagen?

Haar herinneringen gingen terug naar het einde van de oorlog. Ze was pas tien en vader verplichtte haar pianoles te gaan volgen. Aanvankelijk haatte ze die lessen, kreeg er de kramp van in haar vingers. Geregeld moest vader haar naar de maestro slepen. Geen gemakkelijke kerel, dacht ze, en er ging een huivering door haar lichaam. Het waren harde tijden, hoewel ze nog te jong was om goed te beseffen wat er rondom haar gebeurde. Ze hechte geen belangstelling aan de jacht op de collaborateurs en aan de sfeer van wantrouwen die er overal heerste. Ze had geluk dat haar ouders haar van al deze problemen wegielden. Terwijl kinderen van haar leeftijd een minder prettige tijd doormaakten in een getekende maatschappij, mocht zij naar de pianoles alsof er niets was gebeurd. Ze had weinig geleden van de naoorlogse crisis.

‘Je zou je wat enthousiaster kunnen tonen,’ bromde vader als ze zich weer eens stampvoetend verzette om naar de lessen te gaan. ‘Later zul je ons dankbaar zijn.’

Tegenstribbelen hielp niet en uiteindelijk schikte ze zich in haar lot. Ze leerde snel, had een goed gehoor voor muziektönen. Haar maestro was met haar prestaties in de wolken. ‘Je wordt ooit een grote soliste,’ bleef hij maar herhalen. Vooral als ze zich ergerde bij moeilijke stukken omdat ze niet meteen de juiste tonen trof en aan zichzelf begon te twijfelen.

In nauwelijks drie jaar speelde ze een Chopin-wals op de radio. Hier en daar werd ze een fenomeen genoemd, en ze begon er zin in te krijgen. Ze was er opeens van overtuigd dat de Hollandse maestro Gerard Hengeveld van haar een concertpianiste zou maken. Ze droomde van grote optredens, roem en rijkdom.

Tijdens haar tienerjaren speelde ze voor een koor van een operabedrijf in Haarlem waarmee ze optrad in ziekenhuizen en andere liefdadigheidsinstellingen. Ondertussen bleef ze optreden als Chopin-solist.

Alles wees erop dat Hengevelds voorspellingen zouden

uitkomen en dat ze als soliste een beroemdheid zou worden.

Totdat vaders schuldenberg zo hoog werd dat hij de piano moest verkopen. Even later was het ook gedaan met haar studies. Met achttien vergruizelden haar dromen tot stof dat zich in de wervelwind des levens verspreidde. Voorbij met het onbekommerde bestaan. Opeens moest ze een baan vinden om in haar levensonderhoud te voorzien en deze noodzaak belette haar te denken aan een muziekloopbaan. Daarom aanvaardde ze een baan als scriptgirl bij Joop Geesinks Filmstudio Dollywood, waar ze later Joops secretaresse werd. Hij was een strenge brombeer maar meevoelend, en ze aanbad hem net als een vader. Iemand die luisterde naar haar wensen.

Hoewel ze haar baan graag deed, groeide een onverklaarbare onrust in haar. Ze wilde iets anders doen, maar wist niet goed wat. Het bloed kolkte in haar aderen, maakte haar onrustig en ze voelde een innerlijke dwang om te gaan reizen.

De wereld verkennen.

Eindelijk was het zover en kon ze haar geluk wel luid over de daken uitschreeuwen. Bovenaan de trap, achter de deur waar ze even bleef staan, wachtte een nieuw hoofdstuk in haar leven.

Ze schudde alle herinneringen van zich af, haalde eens diep adem, klopte aan en ging naar binnen zonder op een reactie te wachten.

Tien hoofden draaiden zich in haar richting.